

Išankstinio tyrimo ataskaita

MEDICINOS ĮRANGOS, PREKIŲ IR
PASLAUGŲ ĮSIGIJIMAS SAVIVALDYBIŲ
ASMENS SVEIKATOS PRIEŽIŪROS
ĮSTAIGOSE

2016 m. gruodžio 30 d. Nr. VA-P-30-18-28

Su valstybinio audito ataskaita galima susipažinti
Valstybės kontrolės interneto puslapyje
adresu www.vkontrole.lt

TURINYS

<u>SANTRUMPOS IR SĄVOKOS</u>	<u>3</u>
<u>IŠANKSTINIO TYRIMO APIMTIS IR METODAI</u>	<u>4</u>
<u>IŠANKSTINIO TYRIMO REZULTATAI</u>	<u>5</u>
<u>PRIEŽASTYS, DĖL KURIŲ SIŪLOMA BAIGTI AUDITĄ IŠANKSTINIŲ TYRIMU</u>	<u>6</u>

SANTRUMPOS IR SĄVOKOS

VASPVT – Valstybinė akreditavimo sveikatos priežiūros veiklai tarnyba prie Sveikatos apsaugos ministerijos

VLK – Valstybinė ligonių kasa prie Sveikatos apsaugos ministerijos

TLK – Teritorinė ligonių kasa prie Valstybinės ligonių kasos

ASP įstaiga – savivaldybių asmens sveikatos priežiūros viešoji įstaiga (rajoninė poliklinika, pirminės sveikatos priežiūros centras, ligoninė)

PSPC – pirminės sveikatos priežiūros centras

VPT –Viešųjų pirkimų tarnyba

IŠANKSTINIO TYRIMO APIMTIS IR METODAI

Išankstinio tyrimo tikslas – surinkti ir įvertinti informaciją apie medicinos įrangos bei prekių ir paslaugų šiai įrangai įsigijimus savivaldybių ASP įstaigose; identifikuoti sisteminės šios srities problemas, įvertinti vykstančius pokyčius ir apsispręsti, ar tikslinga atlikti pagrindinį tyrimą.

Išankstinio tyrimo objektas – medicinos įrangos (laboratorinių analizatorių, naudojamų panaudos pagrindais), prekių ir paslaugų šiai įrangai įsigijimas savivaldybių ASP įstaigose.

Išankstinio tyrimo subjektai – Lietuvos Respublikos savivaldybės ir jų įsteigtos ASP įstaigos. Audituojamas laikotarpis – 2016 m., pokyčių ir tendencijų analizei naudojami 2014–2015 m. duomenys.

Išankstinio tyrimo metu taikyti duomenų rinkimo ir vertinimo metodai bei naudoti informacijos šaltiniai:

Eil. Nr.	Metodas	Tikslai
1.	Dokumentų peržiūra: <ul style="list-style-type: none"> teisės aktų, reglamentuojančių ASP įstaigų veiklą ir susijusių su laboratorinių tyrimų atlikimu, peržiūra; VPT tinklalapyje skelbiamų viešųjų pirkimų vertinimo išvadų bei rekomendacijų dėl analizatorių ir jiems reikalingų reagentų bei kitų priemonių įsigijimo, peržiūra; savivaldybių administracijų ir ASP įstaigų atstovų pateiktų dokumentų peržiūra. 	Nustatyti ASP įstaigų veiklos ir laboratorinių tyrimų organizavimo ypatumus, išsiaiškinti ir surinkti įrodymus, ar ASP įstaigos taiko tinkamus laboratorinių analizatorių ir jiems skirtų reagentų ir kitų priemonių įsigijimo būdus.
2.	Pokalbiai su: <ul style="list-style-type: none"> Sveikatos apsaugos ministerijos ir jai pavaldžių įstaigų VASPV ir VLK, Medicinos diagnostikos ir laboratorinių tyrimų asociacijos atstovais; savivaldybių gydytojais, savivaldybių kontrolės ir audito, vidaus audito tarnybų bei ASP įstaigų atstovais. 	Išsiaiškinti klinikinių laboratorinių tyrimų organizavimo ir medicinos prietaisų įsigijimo ASP įstaigose problemas.
3.	Duomenų rinkimas ir analizė: <ul style="list-style-type: none"> atsirinktų ASP įstaigų 2014–2015 m. duomenys apie veiklą ir pajamų šaltinius; atsirinktų ASP įstaigų duomenys apie laboratorinių tyrimų organizavimą ir klinikinių laboratorijų veiklą; reagentų ir kitų priemonių laboratoriniams analizatoriams pirkimų organizavimo ir pokyčių ASP įstaigose duomenys. 	Susipažinti: su ASP įstaigų 2014–2015 m. veiklos rodikliais, jų planavimu; su laboratorinių tyrimų organizavimu ir juos atliekančių padalinių veikla; medicinos prietaisų įsigijimo organizavimu ir planavimu įstaigoje bei sukurtais kontrolės priemonėmis. Išnagrinėti laboratorinių tyrimų paslaugų, medicinos reagentų ir pagalbinių priemonių laboratoriniams analizatoriams pirkimų pokyčius 2016 metais.
4.	Susipažinimas su laboratorinių tyrimų organizavimo praktika užsienio šalyse.	Palyginti su ASP įstaigose taikoma laboratorinių tyrimų atlikimo, užtikrinant jų kokybę ir prieinamumą, praktika.

Išankstinis tyrimas atliktas pagal Valstybinio audito reikalavimus¹ ir tarptautinius aukščiausiųjų audito institucijų standartus².

¹ Patvirtinta Lietuvos Respublikos valstybės kontrolieriaus 2002-02-21 įsakymu Nr. V-26 (2012-06-28 įsakymo Nr. V-171 redakcija).

² 3000-asis TAAAS „Veiklos audito įgyvendinimo gairės“ ir 3100-asis TAAAS „Veiklos audito gairės: pagrindiniai principai“ (<http://vkontrolė.lt/page.aspx?id=350>).

IŠANKSTINIO TYRIMO REZULTATAI

Savivaldybės ASP įstaigose, įsteigtose iš savivaldybės turto ir lėšų, organizuoja³ pirminę asmens sveikatos priežiūrą, vykdydamos savarankišką savivaldybės funkciją, ir antrinę asmens sveikatos priežiūrą, vykdydamos valstybės deleguotą funkciją, kurios mastą nustato Sveikatos apsaugos ministerija.

Savivaldybių ASP įstaigos yra tik dalis asmens sveikatos priežiūros srityje veikiančių viešųjų subjektų, kurios teikia licencijuotas paslaugas paslaugų gavėjams. Sveikatos priežiūros valstybės politiką formuoja, organizuoja, koordinuoja ir kontroliuoja jos įgyvendinimą Sveikatos apsaugos ministerija.

Tyrimas pradėtas strateginio tyrimo metu pastebėjus, kad savivaldybių ASP įstaigos iš tiekėjų gautai pagal panaudos sutartį medicinos įrangai (analizatoriams) tinkamus reagentus ir pagalbines priemones įsigyja iš to paties tiekėjo, sudarydamos išskirtinai tik jam palankias sąlygas: ASP įstaigos reagentų ir priemonių viešojo pirkimo procedūras atlieka formaliai, o su privačiu įrangos tiekėju analizatoriaus panaudos sutartys yra sudaromos iki 3 metų, jos dažniausiai yra pratęsimos tam pačiam laikotarpiui, arba iki 10 metų, neterminuotai. Toks reagentų ir pagalbinių priemonių pirkimas verčia abejoti sandorio skaidrumu, įsigyjamų prekių kainos pagrįstumu, nes neužtikrinama reali konkurencija ir diskriminuojami kiti tiekėjai, pažeidžiami Viešųjų pirkimų įstatyme įtvirtinti skaidrumo, lygiateisiškumo ir nediskriminavimo principai.

Išankstinio tyrimo metu išsiaiškino, kad didžiąją dalį visų šalies sveikatos priežiūros įstaigų (įskaitant ir ASP įstaigas) pajamų, kurios 2014–2015 metais kasmet sudarė per 1 mlrd. Eur, yra PSDF biudžeto lėšos, gautos iš TLK už atliktas paslaugas. Dėl lėšų trūkumo įstaigos medicinos įrangai pirkti (atnaujinti) skyrė vidutiniškai iki 2,6 proc. visų pajamų. Įstaigos, neturėdamos finansinių galimybių medicinos įrangą įsigyti iš savo lėšų, ir atsižvelgdamos į tai, kad technologijos sparčiai keičiasi, naudojasi kitomis alternatyvomis (panauda, parama, nuoma).

Atrankos būdu pasirinktose ASP įstaigose nustatėme, kad šios įstaigos taip pat naudojasi galimybe laikinai neatlygintinai valdyti ir naudotis pagal panaudos sutartis iš privačių subjektų gautais analizatoriais, kuriais atliekami laboratoriniai tyrimai. Laboratorinio analizatoriaus veikimas dažniausiai tiesiogiai susijęs su konkrečiais jam skirtais ir naudojamais reagentais ir pagalbinėmis priemonėmis. Atkreipiame dėmesį, kad VPT⁴ 2014 metais paskelbė gerosios praktikos pavyzdžius, ir 2015–2016 metais ASP įstaigose įvyko teigiamų pokyčių. Pasibaigus reagentų ir pagalbinių priemonių pirkimo sutarčių galiojimo terminui, įstaigos atlieka pirkimus atsižvelgdamos į VPT parengtas rekomendacijas, kaip viešojo pirkimo būdu tinkamai organizuoti laboratorinių analizatorių ir jiems reikalingų reagentų ir kitų pagalbinių priemonių ar paslaugų pirkimą. Be to, 2016 metais VPT papildė⁵ parengtas rekomendacijas, kuriomis ASP įstaigos galės vadovautis atlikdamos naujus pirkimus.

Taigi, ši problema prarado aktualumą ir, nustojus galioti seniau sudarytoms reagentų ir pagalbinių priemonių pirkimo sutartims, yra nereikšminga.

³ Lietuvos Respublikos sveikatos sistemos įstatymas, 1994-07-19 Nr. I-552 (2010-04-20 redakcija), 12 str. 4 ir 5 dalys.

⁴ <https://vpt.lrv.lt/lt/konsultacine-medziaga/perkanciosioms-organizacijoms/vpi/geroji-praktika>

⁵ http://vpt.lrv.lt/uploads/vpt/documents/files/VPT_reagentai_29_11_16%2B.pdf

PRIEŽASTYS, DĖL KURIŲ SIŪLOMA BAIGTI IŠANKSTINĮ TYRIMĄ

Atsižvelgdami į nustatytus pokyčius siūlome pagrindinio tyrimo neatlikti, nes, pasibaigus laboratorinių analizatorių reagentų ir pagalbinių priemonių pirkimo sutarčių galiojimo terminui, ASP įstaigose atliekami nauji pirkimai, atsižvelgiant į VPT parengtas rekomendacijas, kuriose nurodyta kaip viešojo pirkimo būdu tinkamai organizuoti laboratorinių analizatorių bei jiems reikalingų reagentų ir kitų pagalbinių priemonių ar paslaugų pirkimą. Problemos mastas sumažėjo, ji tampa neaktuali ir tolesnis pagrindinis tyrimas neduos pridėtinės vertės ir laukiamo audito poveikio.

3-iojo audito departamento direktoriaus pavaduotoja,
pavarduojanti departamento direktorių

Rita Švedienė

Vyriausioji valstybinė auditorė

Danutė Granickienė

Išankstinio tyrimo ataskaitos kopija pateikta Lietuvos Respublikos Seimo Audito komitetui.

Išankstinis tyrimas atliktas, vykdant 2016-09-16 pavedimą Nr. P-30-18

Išankstinį tyrimą atliko valstybinių auditorių grupė:

Danutė Granickienė (grupės vadovas)

Dalia Sakalauskiene

Jurgita Kasparaitytė

Daiva Juškevičienė

Kęstutis Tamulevičius

Virginija Mažeikienė

Genovaitė Kaladinskienė (iki 2016-10-16)

Inga Staškė (nuo 2016-10-17)